

Taustaa: BaWa OY on metallipaja Raisiossa (tuotanto, varastointi, kokoonpano, myynti, tuotekehittäminen, hallinto) ja tämän lisäksi BaWalla on myyntikonttori Ruotsissa.

Noin 50 % hankinnoista tulee kotimaan markkinoilta, noin 45 % Euroopasta ja loput 5 % Aasiasta. Yrityksen markkinat sijoittuvat pääosin Suomeen n. 60 %. Muu myynti menee Skandinaaviaan 25 % ja noin 10 % Pohjois-Amerikkaan ja Australiaan ja loput 5 % Saksaan ja Englantiin. Yrityksen liikevaihto oli vuosina 2011–2021 n. 4–6 M€. Liikevoitto on ollut n. 100–300 000 € paitsi vuosina 2020–21, jolloin tappiota tuli 100 000 €/v. Henkilöstön määrä vaihtelee kausien mukaan ollen noin 35–50 (8 toimihenkilöä ja muut tuotannossa ja logistiikassa). Näistä yksi toimihenkilö toimii Logistiikan johtajana ja yrityksellä on lisäksi 3 varastotyöntekijää, jotka hoitavat myös saapuvat ja lähtevät toimitukset.

Toimitusehto kaikissa myyntisopimuksissa ja noin 95% ostoista on: **DDP Incoterms 2020**.

Logistiikkajohtaja on vastuussa varastosta, kuljetusten hankinnasta sekä juoksevista ostoista (sekä suorat että epäsuorat hankinnat). Tämän lisäksi toimitusjohtaja, tuotantopäällikkö ja huoltomiehet ostavat koneita, laitteita, huoltoja ja tarvittaessa varaosia.

”Keissi” kuvaa tositilannetta. Yrityksen nimi, paikkakunta ja toimiala on muutettu.

Vaikeusaste: 1= perustaso, 2 = keskitaso, 3 = vaativa

Näkökulma: Kuljetus ja toimituslauseke?

Vaikeusaste: 1

Tilannekuvaus: Toimitusjohtaja ja tuotantopäällikkö hankkivat tuotantoon uuden koneen, jonka arvo on noin 95 000 euroa. Vastuu investoinneista on toimitusjohtajalla ja tekninen osaaminen on tuotantopäälliköllä. Tarjouksia on otettu kolmelta toimittajalta. Bawa päätti valita toimittajan ”EXPE-METAL”, joka sijaitsee Malmössä, Ruotsissa. Kauppaa edelsi messutapaaminen, käynti toimittajalla, jolloin tutustuttiin konekokonaisuuteen ja tämän jälkeen kirjallinen tarjous sähköpostitse. Bawa:n toimitusjohtaja hyväksyi tarjouksen sähköpostitse ”hyväksymme tarjouksenne, toimitusajankohdan vahvistamme erikseen”. (Kone on kooltaan noin 8 m x 2 m x 2,5 m (pituus, leveys, korkeus) ja se painaa noin 12 tonnia. Kone on yksi kokonaisuus, eikä sitä voi purkaa kuljetuksen ajaksi = 1 kolli)

- 8 kk sopimuksen solmimisesta logistiikkajohtaja sai toimitusjohtajalta viestin että tuotanto on valmis vastaanottamaan uutta konetta ja pyynnön: - **järjestähän kuljetuksen**. Kone pitäisi saada tehtaalle noin viikossa.
- Logistiikkajohtaja vastasi; **Mikä kone? Mitä on sovittu toimittajan kanssa toimituksesta, kuljetuksesta, ym.?**
- Toimitusjohtaja kertoi että ”kaikki” on sovittu ja toimitti logistiikkajohtajalle tarjouksen, jonka oli hyväksynyt. Alla on ote tarjouksesta, niiltä osin kuin on sovittu jotain logistiikasta/kuljetuksesta.

Ote tarjouksesta:

...

Toimitusehto: NLM10

...

Hintaan sisältyy lisäksi: kuljetus, koneen asennus, käyttöönotto ja koulutus.

...

Hintaan ei sisälly: Siirto ostajan pihalta ostajan sisätiloihin.

.....

<https://www.logistiikanmaailma.fi/sopimukset/toimituslausekkeet/>

https://www.teknologiainfo.net/files/documents/pdf/esikatseluversio_NLM%2010_1.pdf

Kysymyksiä tapausta pohtivalle:

1. Onko tarjouksessa (joka siis Bawa ja EXPE-METAL hyväksyi) tarpeeksi tietoja, jotta koneen kuljetus voidaan järjestää?
2. Mitä eri logistiikan toimintoja pitäisi etukäteen miettiä ja sopia ennen kuin tilataan kuljetusta?
3. Onko tarpeen, että jotain edellisessä kohdassa 2 mainitsemiasi kohteita siirrettäisiin jopa sopimukseen?
4. Kumpi osapuoli mielestäsi tässä tapauksessa vastaa (= tilaa/ hoitaa/ järjestää):
 - a. Kuljetuksen (kilpailuttaa kuljetusta, vertaa, tilaa)
 - b. Konekokonaisuuden erityispiirteiden informointi kuljetusliikkeelle, jotta kone ei vaurioidu kiinnityksen ja siirtojen aikana.
 - c. Lastauksesta Malmössä? Lastukseen liittyvistä nosturin vuokraamisesta?
 - d. Purkauksesta Raisiossa? Purkaukseen liittyvistä nosturin vuokraamisesta?
 - e. Koneen siirtämisestä Raision pihalta tuotantotiloihin
 - f. Vientimuodollisuuksista ja kustannuksista
 - g. Tuontimuodollisuuksista ja kustannuksista
 - h. Vakuutuksesta; lastauksen, kuljetuksen, purkauksen, sisätiloihin siirron aikana (vakuutuksen tilaaminen ja kustannukset)
 - i. Minkälainen vakuutus tarvitaan? Minimi- maksimi?
 - ii. Onko väliä mikä vakuutusyhtiötä käytetään?
 - iii. Pitääkö käyttää standardivakuutusehtoja vai räätälöidä omaa tätä kuljetusta varten?
 - i. Eri kuljetusten, siirtojen kustannuksista; Kumpi päättää valitaanko ”halvin”, ”nopein” kuljetus.
 - j. Onko kyseessä suorakuljetus vai sallitaanko uudelleen lastaamista esim. terminaalissa? Kumpi päättää?
 - k. Puuttuvien kuljetuskollin tietojen hankkimisesta/ jotta kuljetusta ylipäätään voidaan tilata?
5. Mikä toimituslauseke voisi olla tässä hankinnassa sopiva?
6. Muita kysymyksiä, joita mielestäsi tulisi pohtia?

Tämä osio jaetaan/annetaan tiedoksi keissiä ratkovalle sen jälkeen kun hän/he ovat esittäneet oman näkemyksensä.

Ratkaisu yrityksessä:

Näin asia hoidettiin BaWa:ssa.

Logistiikkajohtaja oli kiukkuinen kuin ampiainen, kun hän sai tehtävän, ja ilmoitti että jatkossa häntä pitää informoida ja kuunnella tarjousvaiheessa eikä jälkikäteen, jolloin on vaikeaa saada aikaan oikeanlainen laadukas ja kustannustehokas toimitusketju, joka huomio kaikkien osapuolten tarpeet. Logistiikkajohtaja piti toimitusjohtajalle ja tuotantopäällikölle pienen puheen, joka sisälsi alla olevat kohdat:

1. Onko tarjouksessa (jonka Bawa hyväksyi) tarpeeksi tietoja, jotta konetta voidaan kuljettaa? **Ei - sopimuksesta puuttuu kaikki olennainen tieto ja valittu toimitusehto ei ole toimituslauseke, joten siltä kohdin sopimus on täysin auki.**
2. Mitä eri logistiikan toimintoja pitäisi etukäteen miettiä ja sopia ennen kuin tilataan isompaa kuljetusta?
 - **Yleisesti pitää sopia:**
 - kuka kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen ja mahdolliset lisälaitteet. (myös lastaus ja purkaus), mahdollisesta uudelleenlastauskieltoa.
 - kumpi osapuoli kantaa riskin missäkin vaiheessa kuljetusketjua.
 - Vakuutetaanko kolli (ellei riskin kantaja nimenomaan halua, että ei vakuuteta)? Vakuutusehdosta pitää keskustella ja sopia.
 - Kumpi osapuoli hoitaa viennin ja/tai tuonnin ja siihen liittyvät asiakirjat ja kustannukset. Lisäksi kaupantekoon saattaa liittyä muita viranomaistarkastuksia/ ilmoituksia ja näistä pitää sopia.
 - **Pitää hankkia tietoa**
 - Koneen/kollin netto ja bruttopainoista ja muista mitoista
 - minkälainen kuljetuskalusto tarvitaan?
 - Onko kyseessä erikoiskuljetus (liian, painava, leveä, korkea, pitkä)
3. Onko tarvepeen, että jotain kohdassa 2 mainitsemiasi kohteita siirrettäisiin sopimukseen? **Mikään ei estä, että kaikki kohdat ovat esim. sopimuksen liitteessä. Toimituslauseke on hyvä olla aina.**
4. Kumpi osapuoli mielestäsi vastaa (=tilaa/ hoitaa/ järjestää) tässä tapauksessa:
 - a. Kuljetuksen (kilpailuttaa kuljetusta, vertaa, tilaa): **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**
 - b. Konekokonaisuuden erityispiirteiden informointi kuljetusliikkeille jotta kone ei vaurioitu kiinnityksen ja siirtojen aikana. **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**
 - c. Lastauksesta Malmössä? Lastukseen liittyvistä nosturien vuokraamisesta? **Ei sovittu etukäteen, EXPE-METAL hoiti ja kantoi kustannukset, mutta vaadittiin useampi Teams-kokous.**
 - d. Purkauksesta Raisiossa? Purkaukseen liittyvistä nosturien vuokraamisesta? **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**
 - e. Koneen siirtämisestä Raision pihalta tuotantotiloihin: **OLI sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**
 - f. Vientimuodollisuuksista ja kustannuksista: **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**

- g. Tuontimuodollisuuksista ja kustannuksista: **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja kantoi kustannukset**
- h. Vakuutuksesta lastauksen, kuljetuksen, purkauksen, sisätiloihin siirron aikana (tilaaminen ja maksaminen)
 - i. Minkälainen vakuutus tarvitaan? Minimi- maksimi? **Ei mietitty etukäteen. Logistiikkajohtajan mielestä maksimi olisi hyvä, koska kuljetuksen kohde on arvokas.**
 - ii. Onko väliä mikä vakuutusyhtiötä käytetään? **Kumpikin osapuoli käytti omaa – eli mahdollista säästöä ei tullut, päinvastoin. Molemmat ottivat kertaluontoisen kalliin vakuutuksen.**
 - iii. Pitääkö käyttää standardivakuutusehtoja vai räätälöidä omaa tätä kuljetusta varten? **Standardiehdot ovat hyvät ja helpot käyttää, kun kyseessä ei ollut erikoiskuljetus. Nyt molemmat räätälöivät omat -> kalliit. Ei sovittu etukäteen, Expe-Metal otti Bawan pyynnöstä vakuutuksen lastaukseen ja kuljetukseen (räätälöity minimivakuutus) Bawa hoiti ja kantoi muut vakuutuskustannukset, jotka räätälöitiin hätäisesti kun kuljetus oli jo käynnissä.**

(sopimuksesta ei saa muita vastauksia paitsi että **TOIMITTAJA MAKSAA KULJETUKSEN JA OSTJA VASTAA SIIRROSTA OMALTA PIALTA SISÄTILOIHIN).**

- i. Eri kuljetusten, siirtojen kustannuksista. Kumpi päättää valitaanko ”halvin”, ”nopein” kuljetus: **Ei sovittu etukäteen, Bawa päätti nopein ja toimittaja kantoi kustannukset eli maksoi laskun.**
 - j. Onko kyseessä suora kuljetus vai sallitaanko uudelleen lastaamista esim. terminaalissa? Kumpi päättää? **Ei sovittu etukäteen, ei missään nimessä olisi saanut purkaa matkan aikana. Bawa sopi suora kuljetusta.**
 - k. Puuttuvien kuljetuskollin tietojen hankkimisesta/ jotta kuljetusta ylipäätään voidaan tilata?: **Ei sovittu etukäteen, Bawa hoiti ja toimitti tiedot kuljetusliikkeille/ nosturiliikkeelle Raisiossa. Toimittaja hoiti Malmössä.**
5. Mikä toimituslauseke voisi olla tässä hankinnassa sopiva?
- **Käytetty ”toimitusehto” on siis yleinen asennusehto. Sitä ei voi käyttää toimituslausekkeena.**
 - **NLM10 on Teknologiateollisuuden yleinen sopimusehto joka sovelletaan Pohjoismaissa koneiden ja laitteiden asennuksissa.**
 - **Logistiikkajohtajan mielestä Incoterms 2020 FCA olisi ollut sopiva ehto (kotimaiset Finnterms lausekkeet eivät sovellu koska kyseessä on kansainvälinen kauppa).**
6. Muita kysymyksiä, joita mielestäsi tulisi pohtia?
- **Tämä hankinta vei Logistiikkajohtajalta noin neljä työpäivää muiden kiireitten keskellä – eli kuljetustilausta ja toimitusta ei pystytty mitenkään hoitamaan kokonaiskustannuksia ja laatua ajatellen.**
 - **Hän oli tyytyväinen, että edes pystyi löytämään kuljetusliikkeen, nosturit ja vakuutukset noin viikossa. Aikataulu oli aivan liian kireä.**
 - **Onneksi kaikki meni hyvin, eikä vahinkoja sattunut.**